



# RİSK DEĞERLENDİRMESİ NE KADAR ÖNEMLİ? “İŞVEREN BAKIŞ AÇISI”

**Elif ÇELENK KAYA<sup>1</sup>, Necla İrem ÖLMEZOĞLU İRİ<sup>2</sup>,  
Zeynep BAŞKAN TAKAOĞLU<sup>3</sup>**

<sup>1</sup>Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü

<sup>2</sup>Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü

<sup>3</sup>Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Tanıtım

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

Öneriler

***GİRİŞ***  
***AMAÇ***  
***METOT***  
***BULGULAR***  
***SONUÇ***  
***ÖNERİLER***



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

### GİRİŞ

### Amaç

### Metot

### Bulgular

### Sonuç

### Öneriler

- 30/06/2012 tarihli 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre işverenlerin önemli bir yükümlülüğü de 'Risk Değerlendirmesi' yapmak/yaptırmaktır.
- Risk değerlendirmesi yapılmayan işyerlerinde iş kazaları ve meslek hastalıklarının artacağı muhtemeldir.
- Ayrıca risk değerlendirmesinin yapılmaması hukuki açıdan da; işyerinde işin durdurulması ve işyerinin kapatılması ile sonuçlanabilecektir.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

GİRİŞ

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

Öneriler

### 1.Risk Değerlendirmesine İlişkin Temel Kavramlar

**Tehlike:** İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini ifade eder.

**Risk:** Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimalini ifade eder.

**Risk değerlendirme;** işyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar” olarak tanımlanmıştır



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

GİRİŞ

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

Öneriler

## 2.Risk Değerlendirmesinin Hukuki Dayanağı

Risk değerlendirme; 4857 sayılı iş kanunu 78. Maddesi dayanak gösterilerek çıkartılan 25311 sayılı iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliğinde; işveren; “işyerinde risklerden özel olarak etkilenebilecek işçi gruplarının durumunu da kapsayacak şekilde sağlık ve güvenlik yönünden **risk değerlendirme yapmaktadır**”, yükümlüdür şeklinde yer almıştır. Bu yönetmelik her ne kadar Danıştay tarafından 2007’de iptal edildiyse de bugünkü 6331 sayılı İş sağlığı ve güvenliği kanununun hazırlanmasına katkısı bakımından önemlidir.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

### GİRİŞ

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

Öneriler

2012 yılında 6331 sayılı İş sağlığı ve Güvenliği kanunu ilk defa müstakil bir hal olarak risk değerlendirme konusu daha detaylı ele alınma imkânına sahip olunmuştur. Kanuna ek olarak 29/12/2012 tarihinde 28512 sayılı iş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirme yönetmeliği ile günümüzde yürürlükte olan şeklini almıştır.

İlgili yönetmelik 19 madde dört bölümden oluşmaktadır.

#### BİRİNCİ BÖLÜMDE

Amaç, kapsam, dayanak ve tanımlar yer almaktadır.

#### İKİNCİ BÖLÜMDE

İşveren Yükümlülüğü ve Risk Değerlendirmesi Ekibi,

#### ÜÇÜNCÜ BÖLÜMDE

risk değerlendirmesinin aşamaları

#### DÖRDÜNCÜ BÖLÜMDE

çeşitli ve son hükümler yer almaktadır.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

**Amaç**

Metot

Bulgular

Sonuç

Öneriler

**Çalışmanın Amacı:** Bu çalışmada risk değerlendirmesinin iş kazaları ve meslek hastalıklarını önleme noktasındaki önemi düşünüldüğünde Gümüşhane ilinde faaliyet gösteren az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli işyerlerinde risk analizlerinin yapıp yapılmadığı, işverenlerin genel risk değerlendirme bilgilerinin tespiti ve kendi işyerleri için hazırlanan risk değerlendirmelerini ne ölçüde incelediklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

**Metot**

Bulgular

Sonuç

Öneriler

- **Araştırmanın modeli:** Araştırmanın gerçekleştirilmesinde betimsel(durum belirleyici) araştırma modelinden yararlanılmıştır.
- **Araştırmanın örnekleme:** Gümüşhane il merkezinde faaliyet gösteren işletmelerden basit rastgele örneklem yoluyla belirlenen az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli statüde yer alan 105 işletmenin işvereni oluşturmaktadır.
- **Araştırmanın veri toplama aracı:** Anket tekniği kullanılmıştır. Soru formunda, işverenlere altısı sosyo-demografik olmak üzere toplam on beş soru yöneltilmiştir.





# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

**Bulgular**

Sonuç

Öneriler

Değişkenler	Sayı	%
<b>Cinsiyet</b>		
Erkek	93	88,6
Kadın	12	11,4
<b>Toplam</b>	<b>105</b>	<b>100,0</b>
<b>Yaş</b>		
18-24	7	6,7
25-30	24	22,9
31-40	28	26,7
41-50	24	22,9
50 ve üzeri	22	21,0
<b>Toplam</b>	<b>105</b>	<b>100,0</b>
<b>Eğitim</b>		
İlkokul-Ortaokul	25	23,8
Lise	45	42,9
Yüksekokul-Uni.	33	31,4
Lisansüstü	2	1,9
<b>Toplam</b>	<b>105</b>	<b>100,0</b>
<b>Deneyim</b>		
0-3 yıl	10	9,5
3-5 yıl	7	6,7
6-10 yıl	15	14,3
10 yıl ve üzeri	73	69,5
<b>Toplam</b>	<b>105</b>	<b>100,0</b>

Tablo 1'de görüldüğü gibi katılımcıların %88,6'sı erkek, %11,4'ü kadın işverenlerden oluşmaktadır.

•Yaş dağılımları 18-24 arası %6,7, 25-30 yaş arası %22,9, 31-40 arası yaş %26,7, 41-50 yaş arası %22,9, 50 ve üzeri yaş arasının dağılımı ise % 21'dir.

•Katılımcıların %76,2'si lise ve üzeri eğitime sahiptir. Örneklemin yaş dağılımı ise homojen bir dağılım göstermektedir.

•İşverenlerin deneyim yüzdelerine bakıldığında 0-3 yıl arası %9,5, 3(3yıl dahil)-5 yıl arası % 6,7, 6-10 yıl arası %14,3, 10 yıl ve üzeri %69,5'dir. Yüzdeler göstermiştir ki ankete katılan işverenlerin büyük bir çoğunluğu 10 yıl ve üzeri deneyime sahiptir.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

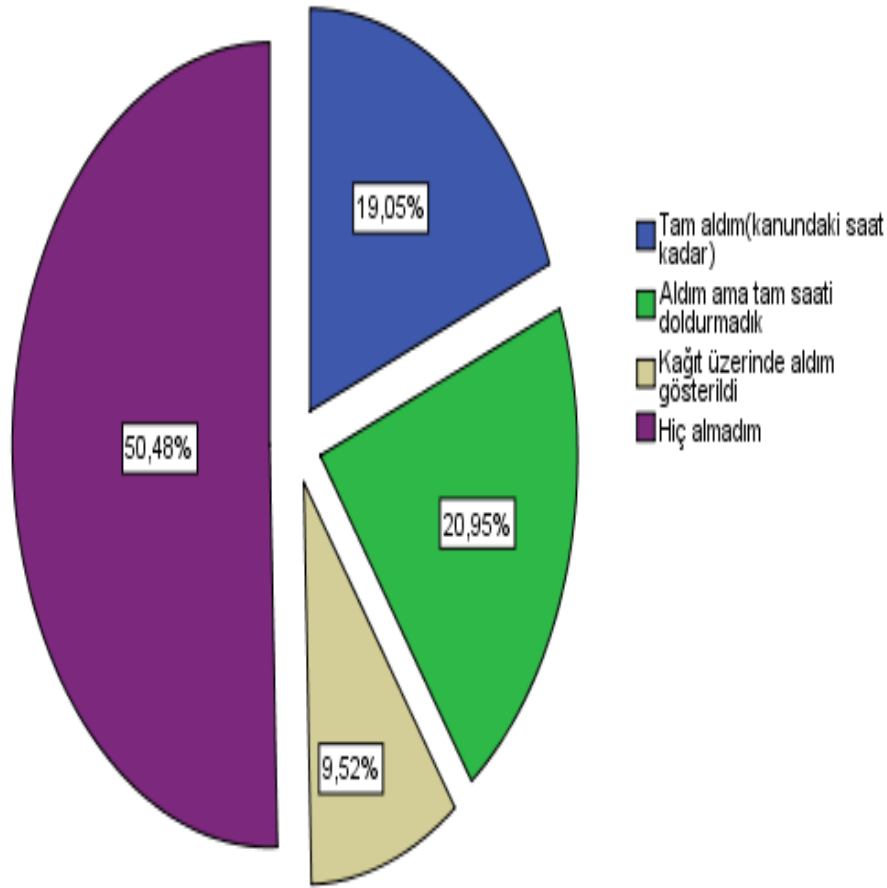
Amaç

Metot

**Bulgular**

Sonuç

Öneriler



Katılımcılar, “İş sağlığı ve güvenliği temel eğitimini aldınız mı?” sorusunu % 19’u tam aldım, % 21’i aldım ama tam saati doldurmadık, % 9,5’u kâğıt üzerinde aldım gösterildi, % 50,5’u ise hiç almadım şeklinde yanıtlamıştır. Bu durum tehlike sınıfı fark etmeksizin işverenlerin büyük bir çoğunluğunun temel eğitimi hiç almadığı belirli bir kısmının da kâğıt üzerinde aldıkları savını kanıtlamaktadır.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

**Bulgular**

Sonuç

Öneriler

**Tablo 3. İşverenlerin işyerlerindeki riskleri fark etme durumu**

	Frekans	Yüzdelerik
Evet	55	52,4
Hayır	50	47,6
Toplam	105	100,0

“İşyerinizde sizin fark ettiğiniz riskler var mı?” sorusunu işverenlerin %52,4’ü evet şeklinde cevaplarken % 47,6’sı hayır yanıtını vermiştir.

**Tablo 4. İşyerlerinde risk değerlendirmesi yapılma ve yapılmama durumu**

	Frekans	Yüzdelerik
Evet	54	51,4
Hayır	51	48,6
Toplam	105	100,0

İşverenlere “İşyeriniz için risk değerlendirmesi yapıldı mı?” sorusu yöneltilmiştir. Görüşme yapılan işyerlerinin % 51,4’ünde risk değerlendirmesi yapılmazken, % 48,6’sında risk değerlendirmesi yapıldığı ortaya çıkmıştır.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

**Bulgular**

Sonuç

Öneriler

**Tablo 5. İşverenlerin “kendilerinin” risk değerlendirme bilgisine ilişkin değerler**

	Frekans	Yüzdelik
Hiç bilmiyorum	44	41,9
Az biliyorum	38	36,2
Biliyorum	23	21,9
Toplam	105	100,0

“Risk değerlendirmesi konusunda siz kendi bilgi düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” şeklinde bir anket sorusu yöneltilmiştir. İşverenlere risk değerlendirmesi ile ilgili araştırmacıların hazırladığı sorular yöneltilmeden önce kendilerini değerlendirmesi istenmiştir. Bu şekilde bir sorunun yöneltilmesindeki amaç özellikle risk değerlendirmesini biliyorum şeklinde cevap veren katılımcıların gerçekten risk değerlendirmesi konusunda bilgi sahibi olup olmadığının anlaşılmasıdır. Bu bağlamda alınan yanıtlar şu şekildedir: Hiç bilmiyorum %41,9, az biliyorum %36,2, biliyorum %21,9’dur.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

**Bulgular**

Sonuç

Öneriler

**Tablo 6.Uzmanlar tarafından risk değerlendirmesinin işverene anlatılma durumu.**

	Frekans	Yüzdeler
Evet uzman gelip riskleri üstünkörü anlattı	38	36,2
Evet uzman gelip tüm riskleri detaylı anlattı	16	15,2
Risk değerlendirmesi Hiç yapılmadı	51	48,6
Toplam	105	100,0

“Risk değerlendirmesi yapıldıktan sonra uzman tarafından size yapılan risk değerlendirmesi açıklandı mı sorusuna % 36,2 işveren “Evet uzman gelip riskleri üstünkörü anlattı” %15,2 işveren “Evet uzman gelip tüm riskleri detaylı anlattı”, % 48,6’sı da risk değerlendirmesi hiç yapılmadığı yönünde bilgi vermiştir.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

**Bulgular**

Sonuç

Öneriler

**Tablo 7. İşverenlerin risk değerlendirmesi konusunda bilgileri**

	Frekans	Yüzdeler
Bilgisi var	16	15,2
Bilgisi yok	89	84,8
Toplam	105	100,0

Araştırmacılar risk değerlendirme ekibi, risk değerlendirmesinin periyodik yenilenme süresi, olağan yenilenme süresinin dışındaki haller, termin tarihi, cezai yaptırımlar ve gerekli dokümantasyon gibi risk değerlendirmesinin temelini oluşturan altı ana başlıkta toplanan soruları işverenlere yöneltmişlerdir. Bu sorulardan en az üçüne doyurucu cevap verebilen işverenleri bilgisi var diğerlerini bilgisi yok varsayılarak veriler oluşturulmuş ve analiz edilmiştir.

Buna göre; işverenlerin %15,2'sinin risk değerlendirmesi konusunda bilgisinin var olduğu, %84,8'nin risk değerlendirmesi konusunda bilgisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

**SONUÇ**

Öneriler

İşverenlerin kendi işyerleri için mevcut risk ve tehlikeleri ortadan kaldıracak verim ve kaliteyi artıracak risk analizlerini kanuni bir zorunluluk olmadan da yaptırmaları gerekirken yapılan çalışmada

**% 48,6 gibi yüksek bir kesimin henüz risk değerlendirmesi yapmadığı veya yaptırmadığı**

ortaya çıkmıştır. Çalışmanın devamında yer alan bulgularla da destekleneceği gibi yalnızca bu sonuç bile işverenlerin risk değerlendirme konusuna gerekli hassasiyeti göstermediğini ortaya koymaktadır.



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

**SONUÇ**

Öneriler

Çalışma kapsamında elde edilen bir başka çarpıcı sonuç **ise işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği temel eğitimi % 50,5 oranında hiç almadıkları** alanlarında yalnızca %19'unun kanunda belirtilen saat kadar aldığı ortaya çıkmıştır.





# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

**SONUÇ**

Öneriler

### **İşverenler erteleme konusunda yanlış bir algıya sahiptir.**

1.7.2020 tarihine yapılan **erteleme** işyerlerinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirme zorunluluğunu ifade eden 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 6. Ve 7. Maddesini kapsamaktadır. 5. Maddede belirtilen risk değerlendirmesi ile ilgili yükümlülükler bu kapsama girmemektedir. Bu konuda işverenlerin yanlış algısını düzeltmek için iş sağlığı ve güvenliği temel eğitimlerinde bu konuya ayrıca değinilmesinin yararlı olacağı araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Bu yanlış algının ortaya çıkmasında işverenlerin yapılmaması durumunda cezai yaptırımları bilmemesi ve denetimlerin çok sık yapılamaması nedenleri yer almaktadır.

# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

**SONUÇ**

Öneriler

Risk değerlendirilmesi yapılan işyerlerinde uzmanların yapılan analizleri işverenle detaylı olarak paylaşmadığı önemli bulgulardan biridir. Analizler göstermiştir ki **yalnızca %15,2 işveren uzmanla risk analizini incelemektedir**. Hâlbuki belirlenen risklerin ortadan kaldırılmasındaki en önemli adımı işverenin atacağı ve risk değerlendirmesinin uzman ile işverenin ortak sorumluluğunda olduğu, uzman çalıştırmanın işverenin yükümlüğünü ortadan kaldırmadığı bir gerçektir. Buradaki eksikliğin nedeni işverenlerin yapılan analizleri inceleyecek kadar risk değerlendirme konusunda genel bilgilere hâkim olmamasıdır. Yapılan analizler bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

**SONUÇ**

Öneriler

Yapılan analizlerde **işverenlerin risk değerlendirmesi konusunda %84,8'inin yeterli bilgisinin olmadığı** görülmüştür. Ayrıca sorular ayrıntılı irdelendiğinde **%49,52** gibi yüksek bir çoğunluğun sorulan altı sorudan hiçbirini cevaplayamadığı **%21,90**'ünün birini **%13,3**'ünün ikisini, **%10,48**'inin üçünü, **%3,81**'inin dördünü, **%0,95**'inin altısını cevaplayabildiği açığa çıkmıştır. Herhangi bir konuda inceleme yapmak için en azından genel bilgilere hakim olma gerekliliği düşünüldüğünde buradaki asıl sebep ortaya çıkmaktadır.

# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

**ÖNERİLER**

Sonuç olarak risk analizlerinin işveren bakış açısıyla değerlendirildiği bu çalışmada yapılan analizler işverenlerin konuyla ilgili **bilgi eksikliklerini ve iş sağlığı ve güvenliği kültürünü henüz kazanamamış olduklarını** ortaya sermiştir. Bu eksikliklerin ortadan kaldırılması için;

- Eğitime yönelik gerekli çalışmaların yoğunlaştırılması,
- Bakanlıkça denetimlerin daha sık hale getirilmesi,
- Uygulanan cezai yaptırımların artırılması ve en önemlisi
- İş sağlığı ve güvenliği kültürünün toplumda yaygınlaştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

**ÖNERİLER**

Herhangi bir konuda inceleme yapmak için en azından genel bilgilere hakim olma gerekliliği düşünüldüğünde buradaki asıl sebep ortaya çıkmaktadır.

Buradaki bilgi eksikliğin giderilmesinde başta

**•temel eğitimlerde konuyla ilgili detaylı bilgiye yer verilmesi olmak üzere, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü yaygınlaştıracak her türlü çalışmanın (hazırlanan broşürler, projeler, bilgilendirme toplantıları, farkındalık seminerleri) katkısı olacağı ifade edilmelidir.**



# ULUSLARARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ

## 6-7 Aralık

Giriş

Amaç

Metot

Bulgular

Sonuç

**SON SÖZ**

Gerekli tedbirlerin alınarak risklerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi amacıyla hazırlanan risk değerlendirmelerinin yapılmaması veya işveren tarafından gerekli önemin verilmemesi durumunda yapılan analizlerin kağıt üzerinde kalacağı ve asıl hedefine ulaşamayacağı açıktır.

**DINLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER**